

336.71(478):614.4(100)

MENTINEREA STABILITĂȚII SECTORULUI BANCAR DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONDIȚIILE PANDEMIEI COVID-19

*Drd. Anastasia BEJAN, ASEM,
Șef adjunct al secției,
Banca Națională a Moldovei,
anastasia.bejan@yahoo.com*

Pandemia COVID-19 a distorsionat situația economică din întreaga lume, afectând veniturile agenților economici și ale consumatorilor. Acest fapt influențează și situația financiară a băncilor, având în vedere rolul determinant al sistemului bancar în acumularea mijloacelor bănești temporar libere din economie și investirea acestora sub formă de credite.

În contextul actual, eforturile Băncilor Centrale, din întreaga lume, sunt îndreptate spre asigurarea stabilității sectorului bancar, menținerea intermedierei financiare și a funcțiilor băncilor, precum și atenuarea potențialelor efecte de încetinire a creșterii economice.

În prezentul articol, au fost analizate măsurile întreprinse de Băncile Centrale din Uniunea Europeană pentru a diminua efectele pandemiei COVID-19, acțiunile întreprinse de Banca Națională a Moldovei, în acest context, precum și măsurile necesare să fie întreprinse, în continuare, de băncile comerciale pentru a-și conserva capitalul și lichiditățile.

***Cuvinte-cheie:** Banca Centrală, risc, criză financiară, COVID-19, sector bancar, stabilitate.*

JEL: E52, G01, G21.

336.71(478):614.4(100)

MAINTENANCE OF THE MOLDOVAN BANKING SECTOR STABILITY IN THE CONTEXT OF COVID-19 PANDEMIC

*PhD candidate Anastasia BEJAN, ASEM,
Deputy chief of unit,
National Bank of Moldova
anastasia.bejan@yahoo.com*

The COVID-19 pandemic has distorted the economic situation around the world, affecting the incomes of enterprises and consumers. This fact also influences the financial situation of banks, given the key role of the banking system in accumulating temporarily free money from the economy and investing these resources in loans.

In the current situation, the Central Banks' efforts from all over the world are aimed at ensuring the stability of the banking sector, maintaining the financial intermediation and the functions of banks, as well as mitigating the potential effects of slowing economic growth.

The present article examines the measures taken by the Central Banks of the European Union to mitigate the effects of the COVID-19 pandemic, the actions taken by the National Bank of Moldova in this context and as well the measures needed to be taken forwards by the commercial banks to preserve their capital and liquidity.

***Keywords:** Central Bank, risk, financial crisis, COVID-19, banking sector, stability.*

JEL: E52, G01, G21.

Introducere

Stabilitatea sectorului bancar, întotdeauna, a constituit un subiect actual atât în cadrul cercetărilor științifice, cât și în sfera practică, iar Băncile Centrale au întreprins acțiuni pentru a asigura în permanență această stare a sistemului bancar, în vederea realizării funcțiilor sale specifice. Având în vedere particularitățile activității băncilor, stabilitatea sectorului bancar este expusă în permanență unor riscuri endogene și exogene.

În prezent, cel mai amenințător impact asupra stabilității sectorului bancar, indiferent de țara de apartenență, îl are pandemia COVID-19. Extinderea situației epidemiologice la nivel global, instituirea stării de pandemie de către Organizația Mondială a Sănătății, izolarea teritorială a țărilor din întreaga lume au cauzat dezechilibre pe plan economic, financiar și social. Actualmente, în contextul efectelor ulterioare ale pandemiei COVID-19, la nivel mondial, se vorbește despre o potențială criză. Unii cercetători consideră că consecințele acesteia ar putea fi mai severe, comparativ cu cele ale crizei financiare internaționale din anul 2008, întrucât economiile multor țări au fost închise pentru anumite perioade de timp, agenții economici nu au activat în perioadele respective, iar mai multe persoane fizice și-au pierdut locurile de muncă sau au fost în șomaj tehnic. În consecință, consumatorii și întreprinderile se confruntă cu reducerea veniturilor, iar continuarea acestor tendințe pe termen lung ar putea conduce la falimente în rândul agenților economici și la incapacitatea de plată a persoanelor fizice [4].

Cele expuse mai sus vizează și sectorul bancar din Republica Moldova, care este în prezent expus presiunii efectelor pandemiei COVID-19, fapt ce ar putea pune în pericol stabilitatea acestuia. Astfel, din punctul de vedere al creditării economiei,

Introduction

The stability of the banking sector was always an actual issue both in the scientific research field, as well as in practice, and the Central Banks took actions to ensure continually this state of the banking system, in order to perform its specific functions. Given the peculiarities of the banks' activity, the stability of the banking sector is exposed constantly to endogenous and exogenous risks.

Currently, the most threatening impact on the stability of the banking sector, regardless of the country to which it belongs, is the COVID-19 pandemic. The global epidemiological situation, the establishment of the pandemic state by the World Health Organization, the territorial isolation of countries around the world have produced economic, financial and social imbalances. In present, in the context of the subsequent effects of the COVID-19 pandemic, at the global level can appear a potential crisis. Some researchers consider that its consequences could be more severe compared to those of the 2008 international financial crisis, given the fact that the economies of a lot of countries were closed for certain periods of time, the economic agents did not work during those periods, and several individuals lost their jobs or were in technical unemployment. As a result, consumers and businesses are facing declining incomes and the continuation of these long-term trends could lead to bankruptcies among economic agents and to payment inability of individuals [4].

The above-mentioned facts also refer to the banking sector of the Republic of Moldova, which now is exposed to the pressure of the COVID-19 pandemic effects that can jeopardize its stability. Thus, from the point of view of lending to the economy, the decrease in the income of legal entities

diminuarea veniturilor agenților economici și a persoanelor fizice afectează direct capacitatea acestora de a rambursa creditele contractate de la băncile comerciale și, în consecință, înrăutățește calitatea portofoliilor de credite ale băncilor. Totodată, referitor la activitatea de atragere a depozitelor, având în vedere diminuarea veniturilor deponenților, este de menționat că cererea de depozite va scădea și, în plus, se va manifesta tendința de retragere a mijloacelor bănești depuse în conturile bancare. Ca rezultat, se vor diminua rezervele de lichiditate ale băncilor [1].

Menținerea stabilității sectorului bancar autohton, în condițiile pandemiei COVID-19, este atât în responsabilitatea Băncii Naționale a Moldovei, care are competența de a aplica sau relaxa diferite instrumente de politică monetară și măsuri de supraveghere, cât și în responsabilitatea managementului fiecărei bănci comerciale, în funcție de deciziile adoptate și impactul acestor decizii asupra continuității activității.

Eventuala criză, ca o consecință a pandemiei COVID-19, poate afecta toate băncile, dar amploarea riscurilor, la nivelul fiecărei bănci în parte, va depinde de modelul de afaceri acceptat și procesul de management al riscurilor.

Astfel, pentru minimizarea efectelor negative ale pandemiei este necesară modificarea abordărilor aplicate atât în procesul de supraveghere a băncilor, realizat de Banca Națională a Moldovei, cât și în procesul de gestionare internă a activității băncilor, în vederea focalizării pe acele arii, care pot fi cel mai mult afectate de o eventuală criză.

Metode aplicate

În scopul realizării acestui studiu, s-a recurs la diverse metode de cercetare, precum: analiza, sinteza, argumentarea, comparația și deducția. Astfel, au fost realizate

and individuals affects directly their capacity to repay loans taken out from banks and, consequently, deteriorates the quality of the banks' loan portfolios. At the same time, regarding the activity of attracting deposits, given the decrease in depositors' incomes, it is to mention that the demand for deposits will decrease and, moreover, will be manifested the tendency to withdraw the funds deposited in bank accounts. As a result, will decrease the liquidity reserves of the banks [1].

Maintaining the stability of the domestic banking sector in the COVID-19 pandemic is the responsibility of the National Bank of Moldova, which has the power to apply or relax various monetary policy instruments and supervisory measures. As well, it is the responsibility of the management bodies of the commercial banks, depending on the decisions taken and the impact of these decisions on the business continuity.

The potential crisis as a consequence of the COVID-19 pandemic may affect all the banks, but the extent of the risks at the level of each bank will depend on their accepted business model and risk management process.

Thus, in order to minimize the negative effects of the pandemic, it is necessary to change the applied approach both in the banking supervision process carried out by the National Bank of Moldova and in the internal management process of the banks' activity, in order to focus on those areas that may be most affected by a possible crisis.

Methods applied

In order to conduct this study, various research methods were used such as analysis, synthesis, argumentation, comparison and deduction. Thus, was performed the study and analysis of the specialty literature, the presentation of the synthesis of the

studiul și analiza literaturii de specialitate, prezentarea sintezei rezultatelor obținute, argumentarea necesității anumitor măsuri, aplicarea metodei comparațiilor în procesul de exprimare a propriilor viziuni.

Baza informațională a investigațiilor o constituie analizele efectuate la acest subiect de organizațiile internaționale, precum: Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, Autoritatea Bancară Europeană, Institutul de Stabilitate Financiară etc., precum și informația disponibilă pe pagina web oficială a Băncii Naționale a Moldovei cu privire la măsurile întreprinse în contextul stării de urgență generate de pandemia COVID-19.

Rezultate și discuții

Eventualele efecte negative ale pandemiei COVID-19, care pot cauza declanșarea unei crize, impun Băncile Centrale să intervină cu noi măsuri în vederea ameliorării condițiilor de activitate curentă a băncilor și să își revizuiască acțiunile întreprinse în procesul de supraveghere a activității bancare, în vederea axării preponderent pe domeniile în care pot surveni cele mai mari riscuri. Totodată, aceste acțiuni trebuie să aibă ca scop susținerea activității economice, cu menținerea stabilității și transparenței sectorului bancar, precum și a încrederii clienților.

Autoritatea Bancară Europeană îndeamnă Băncile Centrale din Uniunea Europeană să utilizeze o abordare pragmatică în cadrul procesului de supraveghere și evaluare (în continuare – SREP) care urmează a fi realizat în anul 2020, și anume să se axeze pe analiza riscurilor materiale și a vulnerabilităților ce pot apărea la survenirea unei crize, precum și pe capacitatea instituțiilor financiare de a face față acestor provocări, inclusiv să asigure continuitatea operațională [2].

Astfel, la decizia Băncilor Centrale din Uniunea Europeană, procesul SREP, în anul 2020, ar putea să nu includă o analiză exhaustivă a tuturor elementelor

obținute, argumentarea de necesitate a unor măsuri, aplicarea metodei de comparație în procesul de exprimare a propriilor viziuni.

Baza informațională a investigațiilor este analiză efectuată pe acest subiect de organizațiile internaționale precum: Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, Autoritatea Bancară Europeană, Institutul de Stabilitate Financiară etc. De asemenea, a fost utilizată și informația disponibilă pe pagina web oficială a Băncii Naționale a Moldovei cu privire la măsurile întreprinse în contextul stării de urgență generate de pandemia COVID-19.

Results and discussions

The possible negative effects of the COVID-19 pandemic that could cause a crisis impose the Central Banks to intervene with new measures in order to improve the current working conditions of the banks and to review their actions taken during the banking supervision process in order to focus mainly on those areas where the biggest risks may occur. At the same time, these actions must aim to support the economic activity, while maintaining the stability and transparency of the banking sector, as well as the customers' confidence.

The European Banking Authority encourages the Central Banks from the European Union to use a pragmatic approach in the framework of the supervisory review and evaluation process (hereinafter – SREP) that will be carried out in 2020. Namely, to focus on the analysis of material risks and vulnerabilities that may arise in the event of a crisis, as well as on the financial institutions capacity to face these challenges, including ensuring the operational continuity [2].

Thus, at the decision of the Central Banks from the European Union, the SREP process in 2020 may not include an exhaustive analysis of all the elements examined in

examineate într-o situație ordinară, ci să se axeze pe componentele care pot fi afectate, mai întâi de toate, de o eventuală criză – viabilitatea băncilor și capacitatea acestora de a respecta cerințele privind capitalul și lichiditatea. În special, supraveghetorii vor atrage atenție practicilor de creditare aplicate de bănci, în vederea evaluării faptului dacă acestea rămân, în continuare, conforme cu reglementările în vigoare și profilul de risc al băncilor. Această abordare este oportună pentru a fi preluată și de Banca Națională a Moldovei.

În ceea ce privește reacția Băncilor Centrale din Uniunea Europeană la pandemia COVID-19, urmare a analizei măsurilor întreprinse de acestea, s-a constatat că acțiunile realizate au cuprins 4 domenii de bază [3]:

- politica monetară, în cadrul căreia măsurile au fost destinate controlului ofertei de monedă și promovării creșterii economice stabile (diminuarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară, în vederea stimulării activității economice și reducerii costului împrumuturilor; furnizarea, în caz de necesitate, a lichidităților suplimentare băncilor, cel mai frecvent, sub formă de credite; efectuarea operațiunilor de SWAP valutar pentru asigurarea băncilor cu valută străină etc.);
- politicile externe, destinate reducerii efectelor șocurilor economice externe (intervențiile în valută străină, în scopul stabilizării monedei naționale pe piața valutară; măsuri aferente fluxurilor de capital pentru restricționarea (prin aplicarea tarifelor și limitarea volumului investițiilor) fluxului de capital străin în/din țară);
- politicile financiare pentru bănci, destinate consolidării sistemului ban-

an ordinary situation, but focus on the components that may be primarily affected by a possible crisis – the viability of banks and their ability to comply with capital and liquidity requirements. In particular, supervisors will pay attention to the lending practices applied by banks, in order to assess whether they remain consistent with existing regulations and the risk profile of banks. This approach is relevant to be taken also by the National Bank of Moldova.

Regarding the reaction of the Central Banks from the European Union to the COVID-19 pandemic, following the analysis of the measures taken by these authorities, it was found that the performed actions covered 4 basic areas [3]:

- monetary policy, in the framework of which the measures were aimed at controlling the money supply and promoting the stable economic growth (reducing the base rate applied to the main monetary policy operations, in order to stimulate the economic activity and reduce the cost of borrowing; providing, if necessary, additional liquidity to banks, most often in the form of loans; conducting foreign exchange SWAP operations to ensure banks with foreign currency, etc.);
- external policies, aimed at reducing the effects of external economic shocks (foreign exchange interventions, in order to stabilize the national currency through interventions on the foreign exchange market; measures related to capital flows to restrict (by applying the tariffs and limiting the volume of investments) the flow of foreign capital in/from the country);
- financial policies for banks, designed to strengthen the banking system in times of distress (relaxation of the countercyclical capital buffer and sys-

car, în perioadele de impas (relaxarea amortizorului contraciclic de capital și amortizorului de risc sistemic; utilizarea amortizoarelor de capital și lichiditate, pentru ca băncile să poată face față necesităților de capital și lichiditate în cazul diminuării neprevăzute a acestora; relaxarea cerințelor privind provizioanele pentru pierderi la credite);

- politicile financiare pentru debitori, destinate facilitării accesului la capital (credite acordate de către stat sau cu garanții de stat, pentru a se asigura că afacerile de orice proporții au acces la capital; restructurarea creditelor sau aplicarea moratoriului aferent plăților la credite, în vederea oferirii debitorilor posibilității de a amâna plata tranșelor și a dobânzii la creditele contractate).

Ca urmare a analizei comparative a acțiunilor întreprinse de autoritatea de supraveghere din Republica Moldova – Banca Națională a Moldovei, în contextul stării de urgență instituite în legătură cu pandemia COVID-19, și a celor ale altor Bănci Centrale din Uniunea Europeană, se constată că acestea sunt deosebit de eficiente, întrucât au scopul de a asigura operarea fără întrerupere și de a pune la dispoziția băncilor comerciale instrumentele necesare în sprijinul continuității operaționale din sistemul bancar. Printre cele mai importante măsuri, pot fi enumerate [6]:

- diminuarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 1,25 puncte procentuale, până la 3,25% anual, precum și a ratelor de dobândă la creditele și depozitele overnight până la 6,25% și, respectiv, 0,25% anual;
- micșorarea cu 2,5 puncte procentuale a normei rezervelor obligatorii, din mij-

temic risk buffer; use of capital and liquidity buffers to enable banks to meet capital and liquidity needs in the event of their unforeseen reduction; relaxation of loan loss provision requirements);

- financial policies for borrowers designed to facilitate access to capital (loans granted by the state or with state guarantees, in order to ensure that businesses of any size have access to capital; restructuring loans or applying a moratorium on payments on loans, in order to give borrowers the opportunity to defer payment instalments and interest on contracted loans).

As a result of the comparative analysis of the actions undertaken by the supervisory authority of the Republic of Moldova – National Bank of Moldova in the context of the state of emergency established in connection with the COVID-19 pandemic and those of the Central Banks from the European Union, it was found that they are very effective, aiming to ensure uninterrupted operation and to provide commercial banks with the necessary tools to support the operational continuity of the banking system. Among the most important measures can be listed [6]:

- decrease of the base rate applied to the main short-term monetary policy operations by 1,25 percentage points, up to 3,25% annually, as well as of the interest rates on overnight loans and deposits up to 6,25% and, respectively, 0,25% annually;
- decrease by 2,5 percentage points of the obligatory reserves norm from means attracted in Moldovan lei and in non-convertible currency up to 38,5% of the calculation base, as well as the increase by 1,0 percentage points of

loacele atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă, până la 38,5% din baza de calcul, precum și majorarea cu 1,0 puncte procentuale a normei rezervelor obligatorii, din mijloacele atrase în valută liber convertibilă, până la 21,0% din baza de calcul;

- oferirea unei flexibilități sporite băncilor în abordarea agenților economici, care au credite bancare, prin amânarea sau modificarea termenelor de scadență a plăților și/sau a sumelor plăților scadente, fără reclassificarea creditelor în categorii de risc mai dure;
- susținerea persoanelor fizice consumatori de credite bancare, prin gestiunea flexibilă a obligațiilor debitorilor aflați în dificultate de plată;
- relaxarea cerințelor amortizorului de conservare a capitalului constituit anterior, prin permiterea utilizării temporare a acestuia, pentru a absorbi eventualele înrăutățiri ale calității portofoliului de credit și a sprijini finanțarea mediului de afaceri și a populației;
- prezentarea către bănci a recomandărilor de a se abține de la distribuirea capitalului sub formă de dividende sau a altor forme de distribuție, în scopul asigurării unui nivel adecvat al capitalului și a lichidității băncilor, pentru asigurarea viabilității și stabilității acestora în condiții de incertitudine în ceea ce privește evoluția situației macroeconomice.

Totodată, băncile comerciale din Republica Moldova, la rândul lor, sunt responsabile de menținerea stabilității financiare proprii, ceea ce va contribui la stabilitatea întregului sector bancar. Instituțiile financiare trebuie să întreprindă măsuri în scopul asigurării continuității activității și

the norm of required reserves from funds attracted in freely convertible currency up to 21,0% of the calculation base;

- giving banks the possibility to use a flexible approach concerning the economic agents that have loans to repay, by postponing or changing the due dates of payments and/or the amounts of due payments, without reclassifying loans into tougher risk categories;
- supporting individual consumers' bank loans, through the flexible management of debtors' obligations that are in difficulty of payment;
- relaxing the requirements for the capital conservation buffer previously set up, by allowing it to be used temporarily, in order to absorb any deterioration in the quality of the credit portfolio and to support the financing of the business environment and the population;
- presentation to banks of recommendations to refrain from the capital distribution in the form of dividends or other forms of distribution, in order to ensure an adequate level of capital and liquidity of banks to ensure their viability and stability in uncertainty conditions about the evolution of the macroeconomic situation.

At the same time, the commercial banks from the Republic of Moldova are also responsible for maintaining their own financial stability that will contribute to the stability of the entire banking sector. Financial institutions must take measures to ensure business continuity and minimize the negative impact of the COVID-19 pandemic. They must be always prepared to face 2 main challenges: the first is the financial challenge (how to address and

minimizării impactului negativ al pandemiei COVID-19. Acestea trebuie să fie pregătite permanent pentru a face față la două provocări principale: prima din ele este provocarea financiară (modalitatea de abordare și de diminuare a impactului reducerii valorii activelor și pierderii capitalului și a lichidităților), iar a doua – este cea operațională (modalitatea de abordare a riscului diminuării resurselor: personal, procese, tehnologii, informații etc.).

Este importantă setarea anumitor priorități în cadrul procesului de management intern al activității băncilor, care să permită, în principal, asigurarea rezistenței operaționale și gestiunea riscurilor. Astfel, în cadrul procesului de asigurare a funcționalității operaționale, băncile trebuie să activeze planul de continuitate a afacerii, cu focalizare pe activitatea operațională, deservirea clienților și securitatea angajaților. De asemenea, băncile trebuie să-și revizuiască strategia de activitate pe piața bancară, în vederea analizei profitabilității segmentelor de clienți și a ramurilor activității economice.

În ceea ce privește managementul riscurilor, băncile trebuie să-și îndrepte eforturile, în principal, spre atenuarea riscului de credit și de lichiditate. Astfel, este necesară analiza impactului expunerilor interbancare, în contextul pandemiei COVID-19, asupra anumitor parteneri din țările cu risc înalt; revizuirea planului de finanțare în situații de urgență și validarea măsurilor ce pot fi aplicate în situația curentă; analiza portofoliului de credite, cu focalizarea pe expunerile față de cele mai afectate industrii/regiuni/produse; reflectarea cât mai fidelă a calității activelor și a impactului asupra indicatorilor prudențiali pentru a putea gestiona eficient situația actuală și pentru a nu crea perturbări în sistemul bancar; identificarea creditelor neperformante și monitorizarea înde-

mitigate the impact of reducing the value of assets and the loss of capital and liquidity), and the second – the operational one (how to address the risk of decrease of the resources: staff, processes, technologies, information, etc.).

It is important to set certain priorities in the process of internal management of the banks' activity that will mainly permit to ensure the operational resilience and risk management. Thus, in the process of ensuring of the operational functionality, banks must activate their business continuity plans, focusing on operational activity, customer service and employee security. Banks also need to review their strategy in order to analyse the profitability of customer segments and branches of the economic activity.

Concerning the risk management, banks must focus their efforts mainly on mitigating the credit and liquidity risk. Thus, it is necessary to analyse the impact of the interbank exposures, in the context of the COVID-19 pandemic, on certain counterparties in high-risk countries; to review the financing plan for emergencies and validate the measures that can be applied in the current situation. It is important to perform the credit portfolio analysis, focusing on exposures to the most affected industries/regions/products; reflecting as accurately as possible the quality of assets and the impact on prudential indicators, in order to manage effectively the present situation and not to create disruptions in the banking system. The identification of the non-performing loans is very necessary for their adequate classification and close monitoring; as well as conducting the stress tests, using plausible scenarios, in order to estimate the impact of the pandemic on credit risk and liquidity risk, etc. [5].

aproape a acestora; realizarea testărilor la stres, cu utilizarea unor scenarii plauzibile, în vederea estimării impactului pandemiei asupra riscului de credit și riscului de lichiditate etc. [5].

Un alt aspect important, care trebuie luat în considerare de bănci, constă în revizuirea și actualizarea planurilor de redresare, în vederea ajustării măsurilor ce pot fi întreprinse pentru a minimiza potențialul impact advers și a face față noilor circumstanțe cauzate de pandemia COVID-19, gestionării eficiente a situațiilor de criză și restabilirii viabilității. Astfel, băncile trebuie să monitorizeze, în permanență, indicatorii de redresare, să realizeze simulări de criză pentru a estima impactul consecințelor negative ale pandemiei asupra situației financiare și să actualizeze, în caz de necesitate, lista opțiunilor de redresare, astfel încât acestea să fie fezabile în condițiile actuale.

Stimularea deservirii la distanță a clienților, prin introducerea unor facilități aferente tranzacțiilor online, prezintă, de asemenea, importanță, întrucât contribuie la păstrarea clienților, în condițiile limitării vizitelor la ghișeele băncilor.

În ceea ce privește starea financiară a băncilor din Republica Moldova, în etapa actuală, acestea sunt bine capitalizate și înregistrează un grad înalt de lichiditate. Astfel, conform situației din 30.04.2020, rata fondurilor proprii (limita reglementată – 10,0%) a variat la bănci între 18,7% și 47,9%, media pe sector constituind 25,1%. Lichiditatea curentă a băncilor (limita reglementată – 20,0%), la aceeași dată, a variat între 30,0% și 63,5%, media pe sector înregistrând valoarea de 50,5% [6].

Reformele din ultimii ani, realizate în sectorul bancar din Republica Moldova, au contribuit semnificativ la consolidarea și la creșterea viabilității și rezistenței acestuia la eventualele șocuri. Cu toate acestea, incer-

Another important aspect for banks to consider is the revision and update of the recovery plans, in order to adjust the measures that can be taken to minimize the potential adverse impact and deal with the new circumstances caused by the COVID-19 pandemic, to manage efficiently the crisis situations and to restore the banks' viability. Thus, banks need to constantly monitor the recovery indicators, perform crisis simulations to estimate the impact of the negative consequences of the pandemic on their financial situation, and update, if necessary, the list of recovery options so that they are feasible under current conditions.

Stimulating the remote customer service, by introducing of some facilities concerning the online transactions, is also important, as it contributes to customer retention, while the visits to the bank counters are limited.

Regarding the financial condition of the banks in the Republic of Moldova, at current stage they are well capitalized and register a high degree of liquidity. Thus, as of 30.04.2020, the total capital ratio (regulatory limit – 10,0%) varied at banks between 18,7% and 47,9%, the average per sector being 25,1%. The current liquidity of the banks (regulatory limit – 20,0%), at the same date varied between 30,0% and 63,5%, the sector average registering the value of 50,5% [6].

The recent years' reforms performed in the banking sector in the Republic of Moldova have significantly contributed to its strengthening, increasing viability and resilience to possible shocks. However, uncertainty about further macroeconomic developments in the context of the COVID-19 pandemic creates preconditions for taking additional safeguards to protect banks' capital and assets.

titudinea în ceea ce privește evoluțiile macroeconomice ulterioare, în contextul pandemiei COVID-19, creează premise pentru întreprinderea măsurilor de asigurare suplimentară în vederea protejării capitalului și activelor băncilor.

Concluzii

Efectele negative ale pandemiei COVID-19 sunt resimțite în toate domeniile economiei naționale a Republicii Moldova și, implicit, afectează sistemul bancar, având în vedere rolul acestuia în intermedierea financiară. Stabilitatea sistemului bancar este o condiție indispensabilă pentru funcționarea acestuia, în mod continuu, astfel încât să contribuie la dezvoltarea economiei.

Odată cu declanșarea pandemiei COVID-19, Banca Națională a Moldovei a depus eforturi în vederea realizării măsurilor de atenuare a impactului unei eventuale crize. Astfel, au fost ajustate mai multe instrumente de politică monetară, relaxate cerințele față de amortizoarele de capital și adoptate măsuri întru susținerea persoanelor fizice și juridice, care au contractat credite de la bănci.

Totodată, băncile comerciale din Republica Moldova au responsabilitatea de a asigura continuitatea în activitățile pe care le desfășoară, de a menține stabilitatea și încrederea clienților, având în vedere incertitudinea efectelor economice viitoare ale situației epidemiologice generate de COVID-19 asupra sistemului bancar. Suspendarea activității mai multor agenți economici și reducerea veniturilor persoanelor fizice vor afecta negativ situația financiară a băncilor comerciale, capacitatea de deservire a creditelor, precum și stabilitatea depunerilor. În astfel de circumstanțe băncile sunt încurajate să promoveze, în continuare, politici adecvate privind recunoașterea și acoperirea expunerilor neperfor-

Conclusions

The negative effects of the COVID-19 pandemic are felt in all the fields of the Republic of Moldova national economy, and, implicitly, affect the banking system, given its role in financial intermediation. The stability of the banking system is an indispensable condition for its continuous operation, to contribute to the development of the economy.

With the outbreak of the COVID-19 pandemic, the National Bank of Moldova made efforts to take measures to mitigate the impact of a possible crisis. Thus, several monetary policy instruments have been adjusted, the requirements for capital buffers have been relaxed and measures have been taken to support individuals and legal entities that have taken loans from banks.

At the same time, the commercial banks from the Republic of Moldova have also the responsibility to ensure continuity in the activities they carry out, to maintain the stability and trust of their customers, given the uncertainty of the future economic effects of the epidemiological situation generated by COVID-19 on the banking sector. The suspension of the activity of several economic agents and the reduction of incomes of the individuals will negatively affect the financial situation of the commercial banks, their capacity to serve the loans, as well as the stability of the deposits. In these conditions, banks are encouraged to continue to promote appropriate policies on the recognition and coverage of non-performing exposures and to conduct an adequate capital and liquidity planning, as well as an efficient risk management.

mente și să efectueze o planificare adecvată a capitalurilor și a lichidităților, precum și un management eficient al riscurilor.

Bibliografie/ Bibliography:

1. BORIO, Claudio; RESTOY, Fernando. *Reflections on regulatory responses to the Covid-19 pandemic*. April 2020. 9 p. ISBN 978-92-9259-363-6.
2. European Banking Authority, *Statement on additional supervisory measures in the COVID-19 pandemic*. 22 April 2020. 11 p.
3. MARCUS, L. *How Global Central Banks are Responding to COVID-19, in One Chart*. 20 May 2020.
4. Măsurile BNM în contextul stării de urgență generate de COVID-19. [Accesat: 15.05.2020]. Disponibil: <http://bnm.md/ro/content/masurile-bnm-contextul-situatiei-de-urgenta-generate-de-covid-19>.
5. TOBIAS, Adrian; ADITYA, Narain. *Maintaining Banking System Safety amid the COVID-19 Crisis*. 31 M WACKERBECK, Philipp. *COVID-19 crisis and the European banking sector*. March 2020. 8 p arch 2020.